

16.10.12

לכבוד:

שרת התרבות והספורט חה"כ לימור לבנת
המועצה הישראלית לקולנוע

חברים נכבדים,

קראנו את טיוטת הקריטריונים החדשה לעמקה ועיינו בכל סעיפיה. בחנו ככל יכולתנו את השלכות הטיוטה על ציבור העורכים וחברי האיגוד ואנו מוצאים לנכון להביא בפניכם הן את החיוב שאנו מוצאים בכתב הטיוטה והן את השגותינו על הפגמים המשתמעים ממנה ואת חששותינו.

בפתח הדברים חשוב לנו לציין כי 2012 זו השנה השנייה בה נתמך איגוד עורכי תמונה וקול בישראל ע"י מועצת הקולנוע ואנו מברכים על כך. האיגוד קם כדי לקדם את מעמד העורך, להגן על זכויותיו, ולפתח את יכולותיו המקצועיות וכן - בכל הנוגע לעורכים חברי האיגוד - לקבוע הגדרות מובהקות וקבילות של המונח "נאותות הפקה" ולקבע הגדרות אלה כסטנדרט שאין עליו עוררין.

עם זאת אנחנו מוצאים פגמים מהותיים בתהליך יצירת הטיוטה:

1. אנו מוחים ושוללים מכל וכל את הדרך בה "הונחתה" עלינו טיוטה הקריטריונים בנוסחה הנוכחית. אנו מוצאים בכך טעם לפגם ואי תקינות ציבורית. על המועצה להתנהל ללא רבב, כמו כל גוף ציבורי.

2. אנו מוחים על כך שגיבוש טיוטת הקריטריונים נעשה ללא התייעצות עם ועד האיגוד. אנו סבורים, שרק לאחר חשיבה מעמיקה ורק בתום תהליך קפדני של בירור והתייעצויות מקיפות עם כל הגופים המושפעים מהחלטות המועצה - יכולה טיוטת התיקונים להתגבש. מן הראוי לקיים פגישות רציניות ומקיפות עם כל אחד מן הגופים הנתמכים - ועל אחת כמה וכמה לא מקובל עלינו אי שיתופנו בתהליך. אנו מציינים בפניכם כי איגוד עורכי תמונה וקול בישראל הוא הגוף המוסמך להעיד ולהביא בפני המועצה את השלכות כל שינוי ושינוי בקביעת הקריטריונים על ציבור העורכים.

3. אנו רואים כחיוני מהמדרגה הראשונה להיפגש פנים אל פנים עם המועצה, ומצפים שהמועצה תעמוד בהתחייבותה לקיים מפגש זה.

להלן השגותינו על סעיפי טיוטת הקריטריונים:

1. **צמצום התקציב המופנה להפקת סרטים לעומת פעילויות אחרות כמו פסטיבלים, תחום יעודי, פרויקטים וכדומה, יוביל לפגיעה בכמות הפקות המקור ולצמצום משמעותי ובלתי נסבל בהיקף העסקתם של העורכים.**

א1. עידוד גורף, כפי שמשמע כרגע מנוסח הטיוטה, לסרטים דלי תקציב, סרטי סטודנטים וסרטי ביכורים, יוביל לכך שתקציבי ההפקה ירדו ואיתם מרכיב שכר העורך.

ב1. הפניית חלק גדול מתקציב הקולנוע לסרטי ביכורים יוביל לריבוי סרטים בוסריים וראשוניים על מסך הקולנוע. בהתאם לכוונה המוצהרת של מועצת הקולנוע, יש לשמור על איזון במתן התקציבים ולהתמקד באיכות. רק כך נזכה כולנו לצפות בקולנוע איכותי ולא פופוליסטי.

ג1. הטיוטה בנוסחה הנוכחי אינה מטפחת ואינה מעודדת אנשי קולנוע מנוסים. ליוצרים שכבר עשו דרך ובנו את עצמם, לא יתאפשר לפתח את אמנותם, לבנות את תפיסת עולמם ולהתמקצע בתחום שבו לניסיון וחוכמת השנים יש השפעה ניכרת על איכות. האם המועצה מעוניינת כי אלה ייעלמו ממרכז מפת העשייה? אין לנו ספק שהדבר יגרור גם זליגת כישרונות לחו"ל. יוצרים שלא יוכלו לקבל כאן תמיכה לסרטיהם רק עקב תווית וותק וניסיון - יקומו וילכו מכאן - כי אלה אותם יוצרים שכבר הוכיחו שהעשייה הקולנועית היא בנפשם.

2. בחינת פרויקטים לתמיכה ראוי שתיעשה אך ורק לפי איכות הפרויקט.

המונח סרטים ייעודיים בעייתי במיוחד והגדרתו המטושטשת היא לא פחות מזריית חול בעיני ציבור היוצרים. מהי המשמעות המעשית של המונח הזה? האם תפקיד המועצה לקדם אג'נדה גיא-פוליטית כלשהי? מדוע לא נצמדת המועצה לעיקרון שכבר חרות על דגלה: פרויקטים ייבחנו על פי איכותם! על פי רמתם האמנותית! על פי אמות מידה של נועזות ומקוריות! קריטריונים פתלתלים, שטיבם סתום, מעוררים חשש מובהק ומטריד להטיה לא שוויונית ומסגירים שיקולים זרים.

3. מן הראוי והתקין שתהיה מתויבות בקריטריונים לקביעת תנאי סף בהם מועסקים אנשי הפקה, בפרט עורכים. "נאותות הפקה" היא, כמודגש בפתח מכתבנו זה, היא בנשמת אפו של איגוד העורכים. ללא קביעת תנאי סף שיקבעו יחד עם האיגודים המקצועיים - הופכת נאותות הפקה לביטוי ריק ממשמעות.

יש לעגן בקריטריונים שסרטים הנתמכים בכסף ציבורי יעמדו בתנאי הסף של האיגודים המקצועיים בכל הקשור להעסקת עובדים. בסעיף 3ב3 נכתב כי מטרות התמיכה הן בין השאר עידוד תנאי הפקה נאותים - זו חובתו של משרד התרבות ומוסדותיו לוודא שכספי ציבור ישמשו את הציבור כראוי תוך הקפדה על תנאי העסקה נאותים, שעות עבודה ומנוחה כחוק ובמיוחד שכר. אין זה סוד שהפקות רבות שנהנות מתמיכת משרד התרבות מעסיקות עורכים בתנאים לא תקינים ושאינם מתקבלים על הדעת: משמרות עריכה ארוכות במיוחד (מעל תשע שעות), בשכר נמוך מהמקובל ובתנאי תשלום מזעזעים (שוטף פלוס, דיפר וכיוצ"ב המצאות כיד הדמיון המעוות). בענין זה הוראה אמיצה וחד משמעית מכיוונו של משרד התרבות, מתחייבת הן מתוך כוונת החוק, והן מתוך הגיון הסדר הטוב והתקינות ציבורית.

4. יש לשמור על הזרמת חלק הארי של הכספים לעשייה הקולנועית.

בסעיף 5-ב-13 מוקדש תקציב מיוחד לפרויקטים או יוזמות לפי המלצת מועצת הקולנוע. האם המועצה רוצה להפוך את עורה ותפקודה מגוף מפקח לגוף מפיק? זה נוגד את רוח המנהל התקין ונותן פתח להשתלטות פוליטית על המועצה. סעיף זה הוא פרדוקסאלי כיוון שכל מהותם של הקריטריונים היא לתעל את הזרמת הכספים לפרויקטים ויוזמות דרך הגופים הנתמכים, מדוע המועצה ממנה עצמה לגוף נתמך נוסף, שככל הנראה לא נתון לפיקוח הקריטריונים שהמועצה עצמה כותבת? אנו מתייחסים בחומרה לסעיף זה, ורואים בניסוחו סכנה מהותית לאי תקינות משפטית. יש לבחון סעיף זה מחדש!

5. מתן פרסים ופסטיבלים: פסטיבל המקבל תמיכה ציבורית, מן הראוי שיחויב להקצות חלק מתקציבו למתן פרסים על מצוינות מקצועית בתחומים המהותיים לעשייה הקולנועית כפי שמקובל בעולם, ובכלל אלה עריכת תמונה ועריכת קול.

1א5. במצב הקיים פסטיבלים מסוימים נותנים פרס בתחומים מסוימים ומצומצמים, אך מתנים הענקת פרס כגון פרס על עריכה, מתוך תקציב האיגוד עצמו. עצם קיומו של משא ומתן כזה בין גופים (איגוד ופסטיבל) ששניהם ניזונים מאותו תקציב (מתוקף חוק הקולנוע) הוא פסול ומיותר.

2א5. אנו ממליצים להשמיט מסעיף 6ב3 את המילים "ליוצרים צעירים". תרבות הפסטיבלים בישראל הוכיחה במשך השנים את שוויוניותה. יוצרים צעירים זוכים בפרסים על סרטיהם הראשונים בלי קריטריונים של גיל אלא על פי איכות ומצוינות.

ב5. ביטולו של סעיף 6ב3 המקורי, שעיקרו הענקת פרסים לסרטים, אנשי מקצוע ויוצרים - והחלפתו בסעיף שמאפשר מתן סרטים רק במסגרת פסטיבל בעייתי. יש לשמר ולהעדיף את זכותם של היוצרים והגופים המייצגים אותם (כגון: פורום היוצרים הדוקומנטרים והאקדמיה לקולנוע וטלוויזיה) להעניק לחבריהם למקצוע פרסים על מצוינות מקצועית, מתוך שיקול דעת, הבנה ותובנות כפי שאנשי המקצוע ניחנים בהם.

6. יש לשמר ולהעדיף תמיכה בפסטיבלי קולנוע שכבר הוכיחו את צידקת קיומם גם אם מקורות המימון שלהם צנועים. פסטיבלים שכבר יצרו מסורת יפה של חשיפת יוצרים - הם תנאי חיוני ליצירת סביבה יצירתית תוססת ואין לקפח את חלקם על סמך קביעה שרירותית של גובה תקציבם הבסיסי.

7. בעיית המיקרו תקציבים.

יש לחדול מהנהל שהשתרש לאחרונה בתעשייה המקומית ולפיו קרנות הקולנוע מחלקות תקציבים נמוכים למגוון רב של סרטים כדי ליצור "תיק עבודות" מנופת, נוהג הקורה על גב אנשי המקצוע.

אנחנו עדים להרבה מקרים בהם תקציב נמוך שהתנפח באורח פלא ובמקרים רבים - בחשאי, הביא בעליל לעיוות ולהונאת עובדים, שמתוך התחשבות בתנאים קשים של תקציב, מסכימים לעבוד בשכר נמוך במיוחד, או ללא שכר בכלל. הם מבצעים את חלקו העיקרי של הפרויקט, ולאחר מכן, כאשר לפתע מתמלאת הקופה מתוך תקציבי השלמה, מיקרו-תקציב וכיוצ"ב, הם אינם מתגמלים במידה הראויה והתקינה.

לסיכום דעת איגוד העורכים:

אנו מעריכים את עבודת המועצה ומוקירים את המאמצים שהיא משקיעה.

מתוך מטרת האיגוד, עמדתנו ברורה וחד משמעית:

תהליך קבלת ההחלטות המנחות את מועצת הקולנוע צריך להיות שקוף, שיתופי וחד מכל שיקול זר ובלתי מקצועי.

הזרמת תקציבים ראויים לפרויקטים שעומדים במבחנים איכותיים בלבד תוך שמירה על תנאי העסקה נאותים של עובדים בהתאם לדרישות האיגודים המקצועיים תוביל להעמדת תעשיית הקולנוע על רגליה ושמירה על ההישגים בארץ ובעולם.

למועצה עומדת הזכות לבחור בחתירה לאיכות ומצינונות.

אנו מבקשים להיפגש עם חברי והנהלת המועצה, להסביר בפרוטרוט את עמדתנו ואף לתרום את חלקנו כדי להאיר להם ולקרובם אל עומק עבודת העריכה, כדי שיוכלו לגבש טיוטת קריטריונים חדשה, צודקת ורלוונטית.

בברכה,

ועד איגוד עורכי תמונה וקול בישראל.